

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา
ที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ*

INNOVATIVE LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS AFFECTING
ACTIVE LEARNING MANAGEMENT OF TEACHERS IN SCHOOLS UNDER THE
OFFICE OF SECONDARY EDUCATION SERVICE AREA BUENG KAN

*ปนัดดา นวะโคกศรี, กฤตฎ์ ชมภูวิเศษ

Panadda Nawakoksri, Krits Chompuwiset

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, ประเทศไทย.

Udon thani Rajabhat University, Thailand.

*Corresponding Author, E-mail: 66120605139@udru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู 4) สร้างสมการพยากรณ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และ 5) ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร การวิจัยเป็นแบบผสมวิธี ใช้วิธีเชิงปริมาณร่วมกับเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ ได้แก่ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 202 คน ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือคือแบบสอบถาม 3 ตอน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน ค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน และการถดถอยพหุคูณ ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา 5 คน เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารอยู่ในระดับมาก โดยด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรมสูงสุด 2) การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูอยู่ในระดับมาก โดยด้านการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนสูงสุด 3) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจัดการเรียนรู้

*Received: 1 April 2025; Revised: 23 December 2025; Accepted: 24 December 2025

เชิงรุกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.669-0.756, p < .01$) 4) ตัวแปรที่พยากรณ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้ดีที่สุด ได้แก่ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การมีวิสัยทัศน์ การคิดสร้างสรรค์ และการสร้างเครือข่ายนวัตกรรม ซึ่งร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 64.10 ($R^2 = 0.641, p < .01$) 5) แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารประกอบด้วย 4 ด้าน คือ การใช้เทคโนโลยี การมีวิสัยทัศน์ การคิดสร้างสรรค์ และการสร้างเครือข่ายนวัตกรรม เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม, การจัดการเรียนรู้เชิงรุก, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ

Abstract

This research aimed to: 1) study the level of innovative leadership of school administrators; 2) examine the level of teachers' active learning management; 3) investigate the relationship between innovative leadership and teachers' active learning management; 4) develop a predictive equation between innovative leadership and active learning management; and 5) explore guidelines for developing administrators' innovative leadership. The study employed a mixed-methods design, integrating quantitative and qualitative approaches. The quantitative sample consisted of 202 teachers under the Bueng Kan Secondary Educational Service Area Office in the academic year 2024, selected through stratified random sampling. The research instrument was a three-part questionnaire, and data were analyzed using descriptive statistics, Pearson's correlation coefficient, and multiple regression analysis. The qualitative data were obtained through in-depth interviews with five school administrators to propose guidelines for developing innovative leadership.

The findings revealed that 1) the overall level of innovative leadership of administrators was high, with the highest aspect being innovative vision; 2) teachers' active learning management was at a high level, particularly in the area of learning process development; 3) innovative leadership had a positive and statistically significant correlation with teachers' active learning management ($r = 0.669-0.756, p < .01$); 4) the

best predictors of active learning management were the use of information technology, innovative vision, creativity, and innovation networking, which together explained 64.10% of the variance ($R^2 = 0.641$, $p < .01$); and 5) the guidelines for developing innovative leadership consisted of four key dimensions: the use of technology, visionary leadership, creative thinking, and innovation networking, all of which enhance teachers' effectiveness in managing active learning.

Keywords: Innovative Leadership, Active Learning Management, Underthe Office of Secondary Education Service Area Bueng Kan

บทนำ

ในปัจจุบันทั่วโลกได้ให้ความสำคัญกับนวัตกรรมในทุกภาคส่วน โดยเฉพาะในภาคการศึกษา ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม สถานศึกษาจำเป็นต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป ด้วยการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงการพัฒนา นวัตกรรมจัดการเรียนการสอน เพื่อเสริมสร้างทักษะของผู้เรียน ให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ใน ศตวรรษที่ 21 การพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์และการสร้างสรรค์ จึงเป็นเป้าหมายสำคัญ ในยุคนี้ การพัฒนานวัตกรรมในการศึกษา ไม่เพียงแต่ส่งเสริมคุณภาพการศึกษา แต่ยังทำให้สถานศึกษา สามารถแข่งขันได้ในระดับโลก ซึ่งในบริบทนี้ การมีผู้นำที่มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ ช่วยขับเคลื่อนการพัฒนา และส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ (พิสิฐธวัฒน์ กลิ่นไธสงค์, 2560; ฐิตินันท์ นันทะศรี, 2563)

ยุคปัจจุบันที่การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและสังคมเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว นักเรียนจำเป็นต้อง มีทักษะที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตและการทำงาน การจัดการเรียนรู้เชิงรุกช่วยให้นักเรียนพัฒนา ทักษะหลากหลาย เช่น ทักษะการคิดสร้างสรรค์ การทำงานร่วมกับผู้อื่น การสื่อสาร การแก้ปัญหาและ การตัดสินใจ ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการพัฒนาความสามารถในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว พื้นที่ ในการศึกษา คือโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ ซึ่งปัจจุบัน พบว่า การจัดการเรียนรู้ในหลายโรงเรียน ยังไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการในการพัฒนาผู้เรียน ให้มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้

เทคโนโลยีในการเรียนการสอน และการพัฒนาผู้สอนให้สามารถใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษาจะเห็นได้ว่า ความท้าทายในการพัฒนาการศึกษานั้น เกี่ยวข้องกับการมีผู้นำที่มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ซึ่งสามารถขับเคลื่อนการพัฒนานวัตกรรมและการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา จึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่สามารถส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียนได้ โดยเฉพาะในแง่ของการพัฒนาทักษะที่สำคัญของผู้เรียน การศึกษาในครั้งนี้ จึงมีความสำคัญในการนำเสนอแนวทางการพัฒนาผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ เพื่อสร้างนวัตกรรมที่เหมาะสมและยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้สูงขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ
2. ศึกษาการจัดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ
5. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนานวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ

วิธีดำเนินการวิจัย

ตอนที่ 1 เก็บข้อมูลเชิงปริมาณ

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ ปีการศึกษา 2567 ประกอบด้วย 25 โรงเรียน จำนวน 1,014 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬปีการศึกษา 2567 จำนวน 202 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ ประกอบด้วย 3 ตอน
4. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา และตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 202 คน
6. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสถิติคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการวิเคราะห์หาค่าสถิติที่ใช้ในการวิจัย ดังต่อไปนี้
 - 6.1 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาจากการตอบแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้วิธีแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)
 - 6.2 การวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำและการจัดการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วจึงนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) เพื่อแปลความหมาย
 - 6.3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาและการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา โดยนำค่าเฉลี่ยจากตอนที่ 2 และตอนที่ 3 มาคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) โดยนำตัวแปรพยากรณ์ทุกตัวแปรที่ต้องการวิเคราะห์ มาจับคู่กับตัวเกณฑ์ที่ละตัวทำการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2553)

6.4 วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณระหว่าง ตัวแปรพยากรณ์คือ ปัจจัยภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาใน 5 ด้าน ตัวแปรเกณฑ์คือ การจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยวิธีการเลือกแบบคัดเลือกเข้า (Enter Multiple Regression Analysis) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) (อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล, 2561)

ตอนที่ 2 การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้บริหารสถานศึกษา ปีการศึกษา 2567 จำนวน 5 คน จากการเลือกแบบเจาะจง โดยกำหนดคุณสมบัติดังนี้

- 1.1 เป็นผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการที่มีวิทยฐานะ ไม่ต่ำกว่าชำนาญการพิเศษ
- 1.2 เป็นผู้ที่มีความรู้ มีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี
- 1.3 เป็นผู้ที่เคยได้รับรางวัลด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากผลการศึกษาสมการพยากรณ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษาในตอนที 1 มาใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นเพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนานวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยศึกษาเอกสารตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องรวมทั้งแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอความคิดเห็นและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ สรุปได้ดังนี้

1. ระดับปัจจัยภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ปัจจัยการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม รองลงมาคือ ปัจจัยการคิดสร้างสรรค์ ปัจจัยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารปัจจัยการสร้างเครือข่ายนวัตกรรม และการสร้างบรรยากาศเชิงนวัตกรรมตามลำดับ

2. ระดับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การพัฒนากระบวนการเรียนการสอน รองลงมา คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนาสื่อเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนตามลำดับ

3. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กันทางบวก โดยมีปัจจัยด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (X_3) ปัจจัยด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม (X_1) ปัจจัยด้านการสร้างบรรยากาศเชิงนวัตกรรม (X_4) ปัจจัยด้านการสร้างเครือข่ายนวัตกรรม (X_5) และปัจจัยด้านการคิดสร้างสรรค์ (X_2) มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

4. การสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา มีปัจจัยด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (X_3) ปัจจัยด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม (X_1) ปัจจัยด้านการคิดสร้างสรรค์ (X_2) ที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา ที่ดีที่สุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ส่วนปัจจัยด้านการสร้างเครือข่ายนวัตกรรม (X_5) เป็นตัวแปรร่วมกันพยากรณ์ที่มีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 0.801 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของการพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ 0.641 หรือมีอำนาจในการพยากรณ์ร้อยละ 64.10

5. แนวทางในการพัฒนานวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth) พบว่า ได้แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา ได้แนวทางทั้งหมด 12 แนวทาง

อภิปรายผล

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ มีข้อค้นพบที่ควรนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม แสดงว่าผู้บริหารตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างแนวทางพัฒนานวัตกรรมเพื่อสนับสนุนและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ในสถานศึกษา สอดคล้องกับ ณิชากา สุนทรไชย ที่พบว่าผู้บริหารโรงเรียนเอกชนมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในระดับมาก โดยเฉพาะด้านวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม (ณิชากา สุนทรไชย, 2561)

1.1 การมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์กว้างไกล มองเห็นทิศทางและภาพลักษณ์อนาคตของสถานศึกษาอย่างชัดเจน ส่งผลให้สามารถขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับวิทยากร ยาสิงห์ทอง ที่ระบุว่าผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์เพื่อขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงตามสภาพแวดล้อม (วิทยากร ยาสิงห์ทอง, 2560)

1.2 การคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารมีความคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมการเกิดนวัตกรรมใหม่และการปรับปรุงวิธีการทำงานให้ทันสมัย สอดคล้องกับปรีวัฒน์ ยั่งยืน และปวีณา กันถิน ที่ชี้ว่าการคิดสร้างสรรค์เป็นการแสวงหาความรู้ใหม่เพื่อพัฒนาตนเองและระบบงานอย่างสร้างสรรค์ (ปรีวัฒน์ ยั่งยืน, 2562; ปวีณา กันถิน, 2560)

1.3 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสถานศึกษา มีระบบสารสนเทศที่สนับสนุนการทำงาน สอดคล้องกับแนวคิดของธีระ รุญเจริญ ที่เน้นให้ผู้บริหารใช้เทคโนโลยีเพื่อยกระดับการสื่อสารและการทำงานในองค์กร (ธีระ รุญเจริญ, 2557)

1.4 การสร้างเครือข่ายนวัตกรรม ผู้บริหารสนับสนุนการมีส่วนร่วมเชื่อมโยงเครือข่ายนวัตกรรม การเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา สอดคล้องกับอรภัทรกาญจน ชัยวัฒน์จตุพร ที่มองว่าการสร้างเครือข่ายเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนและพึ่งพาซึ่งกันและกัน (อรภัทรกาญจน ชัยวัฒน์จตุพร, 2562)

1.5 การสร้างบรรยากาศเชิงนวัตกรรม ผู้บริหารให้ความสำคัญต่อการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างนวัตกรรมและการมีส่วนร่วมของบุคลากร สอดคล้องกับ Sena & Eren (2012) ที่ระบุว่า การสร้างบรรยากาศเชิงนวัตกรรมควรมุ่งกำหนดโครงสร้างและเป้าหมายที่ชัดเจน เพื่อเปิดโลกทัศน์และส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของบุคลากร (Sena, A. & Eren, E, 2012)

2. การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดด้าน การพัฒนากระบวนการเรียนการสอน

สะท้อนว่าครูให้ความสำคัญกับการออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อพัฒนาทักษะคิดวิเคราะห์และการสื่อสาร ซึ่งสอดคล้องกับงานของสุกัญญา แซ่มซ้อย ที่พบว่าการพัฒนาหลักสูตรและวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพช่วยยกระดับคุณภาพผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2562)

2.1 การพัฒนากระบวนการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก เนื่องจากครูสามารถออกแบบและพัฒนาการสอนได้อย่างมีคุณภาพ ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

2.2 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก เพราะสถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับบริบทและความต้องการของผู้เรียนแต่ละระดับ

2.3 การพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ครูให้ความสำคัญกับการใช้สื่อหลากหลาย เช่น เสียง ภาพ และการโต้ตอบ เพื่อเพิ่มความน่าสนใจและสร้างประสบการณ์เรียนรู้ที่หลากหลายและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.4 การวัดและประเมินผล อยู่ในระดับมาก สะท้อนว่าสถานศึกษามีกระบวนการประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ ช่วยให้ครูสามารถติดตามพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและปรับปรุงการสอนได้ตรงจุด

2.5 การมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก เพราะครูส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีบทบาทในกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับครู ส่งผลให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (X_3) ปัจจัยด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม (X_1) ปัจจัยด้านการสร้างบรรยากาศเชิงนวัตกรรม (X_4) และปัจจัยด้านการสร้างเครือข่ายนวัตกรรม (X_5) มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 กับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา ทุกด้านอยู่ในระดับมาก มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ที่ 0.756, 0.738, 0.732, และ 0.727 ตามลำดับ และปัจจัยด้านการคิดสร้างสรรค์ (X_2) มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 กับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ที่ 0.669 เนื่องมาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ

4. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณและสร้างสมการพยากรณ์ การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา โดยใช้การปัจจัยการบริหารสถานศึกษาเป็นตัวพยากรณ์ มีประเด็นที่น่าสนใจและนำมาอภิปรายผล ดังนี้ ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน เพื่อหาตัวพยากรณ์ที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา จากปัจจัยภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 5 ปัจจัย พบว่า ปัจจัยด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (X_3) ที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา ที่ดีที่สุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ($R = 0.756$) สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของการพยากรณ์ ($R^2 = 0.571$) หรือมีอำนาจในการพยากรณ์ร้อยละ 57.10 ด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม (X_1) ด้านการคิดสร้างสรรค์ (X_2) ด้านการสร้างเครือข่ายนวัตกรรม (X_5) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ($R = 0.801$) สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของการพยากรณ์ ($R^2 = 0.641$) หรือมีอำนาจในการพยากรณ์ ร้อยละ 64.10 ผลการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับอนุชิต โฉมศรี ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากลในยุคดิจิทัล สังกัดพนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 กลุ่มตัวอย่างคือ ครูซึ่งปฏิบัติหน้าที่สอนในโรงเรียนศึกษานารีโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย โรงเรียนมัธยมวัดหนองแขม โรงเรียนสตรีวิทยา โรงเรียนวัดราชโอรส และโรงเรียนปัญญาوارคุณ ปีการศึกษา 2562 จำนวน 232 พบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ด้านวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม ด้านการคิดสร้างสรรค์และด้านการบริหารความเสี่ยง ตามลำดับ 2) ประสิทธิภาพโรงเรียนมาตรฐานสากลในยุคดิจิทัล โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ด้านความสามารถในการพัฒนา ทักษะคิดทางบวก ด้านความสามารถปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียนให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมและด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียนตามลำดับ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา (X) และประสิทธิภาพโรงเรียนมาตรฐานสากลในยุคดิจิทัล (Y) มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของ ผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน มาตรฐานสากลในยุคดิจิทัล มี 3 ด้าน คือ ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม (X_2) ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม (X_6) และด้านการบริหารความเสี่ยง (X_4) มีค่าอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 67.80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 (อนุชิต โฉมศรี, 2562)

5. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth) เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา พบว่า แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ได้แนวทางทั้งหมด 12 แนวทาง แบ่งออกเป็น 4 ด้านคือ ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 3 แนวทาง ด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม 3 แนวทาง ด้านการคิดสร้างสรรค์ 3 แนวทาง และด้านการสร้างเครือข่ายนวัตกรรม 3 แนวทาง

องค์ความรู้ใหม่

สรุปผลวิจัยและข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลวิจัย

การวิจัยนี้สรุปได้ว่า 1. ระดับปัจจัยภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม 2. ระดับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ การพัฒนากระบวนการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก 3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กันทางบวก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.669 ถึง 0.756 4. ปัจจัยภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา มีตัวแปรพยากรณ์ 4 ตัวที่ร่วมกันพยากรณ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา มีค่า β เท่ากับ 0.340, 0.221, 0.117, และ 0.142 ตามลำดับสามารถร่วมกันพยากรณ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษาได้ร้อยละ 64.10 มีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ เท่ากับ 0.379 5. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา จำนวน 4 ด้าน ได้แนวทางทั้งหมด 12 แนวทาง

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ จากผลการวิจัย ควรนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ผู้บริหารควรมีการพัฒนาตนเองในด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีการพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความรู้ ทักษะในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาสร้างนวัตกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูนำเทคโนโลยีสารสนเทศ สื่ออุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ออนไลน์มาใช้ในการจัดการเรียนรู้รวมทั้งจัดสรรอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงในสถานศึกษา

2) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการสร้างเครือข่ายนวัตกรรม ผู้บริหารควรมีการสร้างเครือข่ายนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา กับสถานศึกษาที่อยู่ในพื้นที่แต่ต่างสังกัดกัน มีการช่วยเหลือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครูและบุคลากรจากเครือข่าย ในการคิดค้นและ

พัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อนำนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ไปใช้ในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนและการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

3) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการคิดสร้างสรรค์ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการคิดค้นนวัตกรรม ในการบริหารจัดการสถานศึกษา ส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย รวมทั้งนำแนวคิดวิธีการ รูปแบบเดิมมาพัฒนาต่อยอด ทำให้เกิดการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ และมีคุณค่ามากยิ่งขึ้น

4) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการสร้างบรรยากาศเชิงนวัตกรรมผู้บริหารควรสร้างบรรยากาศการทำงานที่ท้าทาย มีอิสระในการตัดสินใจ แก้ปัญหาให้กับครูและบุคลากร รวมทั้งมุ่งเน้นและผลักดันให้เกิดการสร้างวัฒนธรรมองค์การที่มีค่านิยมในการทำงานเชิงสร้างสรรค์

2.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา

2) ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณเกี่ยวกับปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นปัจจัยส่งผลให้สถานศึกษา เกิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2553). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพมหานคร: บริษัท ไทเนรมิตกิจอินเตอร์โพรเกรสซิฟ.
- ฐิตินันท์ นันทะศรี. (2563). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- ณิชภา สุนทรไชย. (2561). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในจังหวัดกาฬสินธุ์. *วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- ธีระ รุญเจริญ. (2557). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษาในยุคปฏิรูปการศึกษาเพื่อปฏิรูปรอบ 2 และประเมินภายนอกกรอบ 3*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1*. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสุวีริยาสาส์น.
- ปรีวัฒน์ ยืนยง. (2562). *ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาวิทยาลัยเทคนิคอุบลราชธานี. วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย*, 6(1), 43-71.
- ปวีณา กันถิน. (2560). *ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระราชรัฐ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*
- พิสิฐธวัฒน์ กลิ่นไธสงค์. (2560). *การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.*
- วิทยากร ยาสิ่งทอง. (2560). *กระบวนการทัศน์ใหม่ทางการศึกษาระดับที่คณะต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2562). *แนวคิดเชิงนวัตกรรมสำหรับการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร.*
- อนุชิต โฉมศรี. (2562). *ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน มาตรฐานสากลในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.*
- อรภัทรกาญจน ชัยวัฒนจตุพร. (2562). *การสร้างเครื่องมือการวิจัยทางการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล. (2561). *การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- Şena, A. & Eren, E. (2012). *Innovative Leadership for the Twenty - First Century*. Procedia Social and Behavioral Sciences.